

1 - Moja prava za vrijeme istrage

Ako sam strani državljanin, utječe li to na istragu?

Općenito, status stranog državljanina kao stranke pod istragom nema utjecaja na provođenje kaznene istrage. Strani državljani uživaju ista prava kao i španjolski državljani pod istragom, a priznaju im se i određena posebna prava, kao što je pravo na besplatnu pomoć tumača ako strani državljanin ne razumije ili ne govori španjolski ili službeni jezik na kojem se vodi postupak. Strani državljanin kojem je određen istražni zatvor u okviru kaznene istrage ima pravo da se o njegovu oduzimanju slobode i mjestu na kojem se nalazi u istražnom zatvoru u svakom trenutku obavijesti konzulat njegove zemlje, kao i pravo na posjet konzularnih tijela svoje zemlje te na komunikaciju i korespondenciju s tim tijelima.

Status stranog državljanina kao stranke pod istragom može se uzeti u obzir pri odlučivanju o njegovoj pojedinačnoj situaciji (istražni zatvor) za vrijeme kaznenog postupka i pri donošenju drugih mjera kojima se manje ograničavaju prava, poput oduzimanja putovnice ili zabrane napuštanja državnog područja.

Koje su faze istrage?

Kaznenom istragom nastoje se prikupiti dokazi povezani s eventualnim počinjenjem kaznenog djela i pronaći njegovi navodni počinitelji.

Dvije su faze:

- *policijska*: policija istražuje činjenice koje su poznate i mogu činiti kazneno djelo; u tu svrhu ona kontaktira pojedince za koje smatra da su na neki način sudjelovali u događajima, traži materijalne dokaze, svjedoke itd.
- *sudska* (koja prethodi suđenju): ako policija utvrdi postojanje naznaka počinjenja kaznenog djela i pronađe osobe za koje se sumnja da su odgovorne, šalje izvješće kriminalističke policije istražnom sucu, koji pokreće odgovarajući kazneni postupak i, prema potrebi, poduzima radnje koje smatra potrebnima (ispitivanje stranaka pod istragom i svjedoka, pribavljanje dokumentacije bitne za predmet, upisi i pretrage, analiza stvari itd.).

Ako nema dokaza da je počinjeno kazneno djelo ili je počinitelj nepoznat, predmet se odbacuje i arhivira.

Ako se pronađu dokazi da je kazneno djelo počinjeno, poduzimaju se radnje za nastavak postupka ulaskom u „međufazu”, čija je svrha utvrditi je li istraga dovršena i je li opravdano podići optužnicu.

Nakon podnošenja optužnog prijedloga i davanja obrane stranke se prema potrebi pozivaju na suđenje.

Španjolsko javno tužiteljstvo (*Ministerio Fiscal*) mora biti obaviješteno za vrijeme kaznene istrage i može zatražiti da istražni sudac (*Juez de Instrucción*) provede bilo koju istražnu radnju koju smatra bitnom. Ako smatra da ne postoji dovoljno dokaza o počinjenju kaznenog djela ili o njegovim počiniteljima, može zatražiti da se predmet odbaci. Međutim, ako smatra da postoji dovoljno dokaza da je osoba počinila kazneno djelo, podnijet će odgovarajući optužni prijedlog nakon dovršetka istrage.

Faza prikupljanja dokaza / ovlasti istražitelja

Kriminalistička policija (*Policía Judicial*) odgovorna je za provođenje istražnih radnji potrebnih za utvrđivanje toga je li došlo do povrede zakona, prikupljanje relevantnih dokaza i pronalaženje počinitelja kaznenog djela. To se provodi pod nadzorom suca zaduženog za fazu istrage koja prethodi suđenju, koji u svim slučajevima mora odobriti sve

istražne radnje koje čine povredu temeljnih prava (ulazak u dom i njegova pretraga, presretanje komunikacija itd.). Španjolsko javno tužiteljstvo (*Ministerio Fiscal*) mora biti obaviješteno za vrijeme kaznene istrage i može zatražiti da istražni sudac provede bilo koju istražnu radnju koju smatra bitnom.

Policijski pritvor

Opće je pravilo da pritvor ne može trajati dulje nego što je to nužno potrebno za provođenje istrage kojom se žele razjasniti činjenice i ni pod kojim okolnostima dulje od 72 sata, što je najdulje vrijeme nakon kojeg pritvorenik mora biti pušten na slobodu ili predan pravosudnim tijelima.

Pritvor može odrediti policija, pri čemu policijski službenici to moraju učiniti u slučajevima predviđenima zakonom. Mogu ga odrediti i španjolsko javno tužiteljstvo ili neposredno sudac istrage. U iznimnim slučajevima pritvaranje mogu izvršiti fizičke osobe koje su dužne odmah predati pritvorenika pravosudnim tijelima.

Pritvaranje se mora izvršiti tako da se uzrokuje što manja šteta pritvoreniku, njegovu ugledu i imovini. Tijela koja određuju pritvor i tijela koja su odgovorna za njegovu provedbu moraju osigurati dužno poštovanje pritvorenikovih ustavnih prava na čast, privatnost i osobni imidž.

Nakon što policija provede istragu kojom se žele razjasniti činjenice i u zakonskom roku od 72 sata pritvorenik se pušta na slobodu ili predaje pravosudnim tijelima.

Ispitivanje

Stranka pod istragom obavješćuje se o svojim pravima i od nje se traži da dade svoju izjavu o činjenicama koje su predmet istrage. Stranka pod istragom može se braniti šutnjom i ne davati izjave ako to ne želi ili može odlučiti da ne odgovara na postavljena pitanja ili navesti da će samo dati svoju izjavu pred sucem.

Stranka pod istragom može imenovati odvjetnika. Ako to ne učini, pomoć će joj pružati odvjetnik po službenoj dužnosti. Isto tako ima pravo nasamo se sastajati sa svojim odvjetnikom prije davanja izjave.

Ako je stranka pod istragom strani državljanin i ne razumije ili ne govori španjolski ili službeni jezik na kojem se vodi postupak, gluha je osoba ili ima oštećenje sluha ili jezične poteškoće, ima pravo na besplatnu pomoć tumača.

Stranka pod istragom ima pravo ne iskazivati protiv sebe.

Stranka pod istragom može se od samog početka očitovati i krivom za sva ili pojedina kaznena djela za koja se tereti. To neće spriječiti nastavak istrage ni održavanje suđenja. Međutim, ovisno o vrsti kazne i kaznenog djela može se održati suđenje po skraćenom postupku. U tim slučajevima odvjetnik koji brani stranku pod istragom može postići sporazum sa španjolskim javnim tužiteljstvom tako da se donese osuđujuća presuda, ali uz smanjenje kazne.

Istražni zatvor

Istražni zatvor može se odrediti samo ako to sudac istrage smatra potrebnim, na zahtjev španjolskog javnog tužiteljstva i/ili bilo kojeg javnog tužitelja.

U svakom slučaju, za to moraju biti ispunjeni zakonski uvjeti, a mjerom se mora nastojati postići legitiman cilj (zaštita žrtve i/ili neutraliziranje opasnosti od bijega, ponovnog počinjenja kaznenog djela ili uništavanja ili prikrivanja dokaza).

Koja su moja prava za vrijeme istrage?

Svaka osoba koja je optužena za kažnjivo djelo može ostvariti svoje pravo na obranu kojim se može koristiti od trenutka u kojem bude obaviještena o postojanju postupka, u koju svrhu mora na razumljivom i pristupačnom jeziku biti poučena o sljedećim pravima:

1. pravo da bude obaviještena o radnjama za koje je optužena i svim bitnim promjenama u predmetu istrage i optužbama
2. pravo na pravodobno ispitivanje postupka kako bi se zaštitilo pravo na obranu, a u svakom slučaju prije uzimanja izjave

3. pravo na postupanje u kaznenom postupku radi ostvarivanja svojeg prava na obranu u skladu sa zakonom
4. pravo na slobodan odabir odvjetnika (uz iznimke navedene u španjolskom Zakonu o kaznenom postupku)
5. pravo na traženje besplatne pravne pomoći, postupku za to i uvjetima za dobivanje takve pomoći
6. pravo na besplatno pisano i usmeno prevođenje u skladu sa španjolskim Zakonom o kaznenom postupku
7. pravo da se brani šutnjom i da ne daje izjave ako to ne želi, da ne odgovara na postavljena pitanja
8. pravo da ne iskazuje protiv sebe i da ne priznaje krivnju.

Koje je moje pravo na tumača i prijevode?

Svaka osoba pod istragom mora odmah, u pisanom obliku, unaprijed te pristupačnim izrazima i na jeziku koji razumije, biti obaviještena o djelima za koja je optužena, kao i o svojim pravima, posebice o pravu na besplatnu pomoć tumača ako se radi o stranom državljaninu koji ne razumije ili ne govori španjolski ili službeni jezik na kojem se vodi postupak ili o gluhoj osobi ili osobi s oštećenjem sluha ili o bilo kojoj drugoj osobi s jezičnim poteškoćama.

U fazi istrage ovo pravo poprima oblik prava na pomoć tumača koji koristi jezik razumljiv osobi pod istragom, u svim postupcima u kojima je nazočnost te osobe neophodna, uključujući ispitivanje od strane policije ili španjolskog javnog tužiteljstva i sva sudska ročišta, te pravo na korištenje tumača u razgovorima sa svojim odvjetnikom koji su neposredno povezani s naknadnim ispitivanjem te osobe ili uzimanjem njezine izjave, ili koji su potrebni za podnošenje žalbe ili za druge procesne potrebe.

Koja su moja prava na informacije i uvid u spis predmeta?

U pravilu imate pravo biti obaviješteni o radnjama za koje ste optuženi i o svim bitnim promjenama u predmetu istrage i optužbama. Imate pravo i na pravodobno ispitivanje postupka kako bi se zaštitilo pravo na obranu, a u svakom slučaju prije uzimanja izjave, uz zakonom utvrđene iznimke.

Ako vam je određen istražni zatvor, bit ćete obaviješteni i o razlozima njegova određivanja i svojim pravima (posebno o pravu na pristup dijelovima postupka koji su bitni za osporavanje zakonitosti određivanja istražnog zatvora ili oduzimanja slobode).

Koje je moje pravo na pristup odvjetniku i na obavješćivanje treće strane o mojoj situaciji?

Imate pravo slobodno odabrati odvjetnika (uz iznimke navedene u španjolskom Zakonu o kaznenom postupku) i pravo na pomoć tog odvjetnika bez nepotrebnog odgađanja. Pravo na obranu uključuje pravnu pomoć odvjetnika kojeg možete slobodno odabrati ili, ako to ne učinite, branitelja po službenoj dužnosti, s kojim možete komunicirati i nasamo se sastajati, što podrazumijeva i prije davanja iskaza policiji, španjolskom javnom tužiteljstvu ili pravosudnom tijelu (uz iznimke utvrđene u Zakonu) i koji je prisutan pri davanju svih vaših iskaza, kao i kod svih postupaka priznavanja, suočavanja sa svjedocima i rekonstrukcije događaja.

Ako je protiv vas određen istražni zatvor, imate pravo da član obitelji ili osoba koju odaberete budu bez nepotrebnog odgađanja obaviješteni o tome da vam je oduzeta sloboda i o mjestu na kojem se nalazite. Strani državljani imaju pravo da o prethodno navedenim okolnostima bude obaviješten konzulat njihove zemlje.

Isto tako imate pravo bez nepotrebnog odgađanja komunicirati s trećom osobom po vašem izboru. Strani državljani imaju pravo na posjete konzularnih tijela svoje zemlje te na komunikaciju i dopisivanje s njima.

Koje je moje pravo na besplatnu pravnu pomoć?

Pravo na besplatnu pravnu pomoć imate ako ste španjolski državljanin ili strani državljanin koji zakonito boravi u Španjolskoj i ako dokažete da nemate dovoljno sredstava za suđenje, prema uvjetima utvrđenima zakonom.

Pravo na besplatnu pravnu pomoć uključuje oslobođenje od plaćanja naknada odvjetnika ako je njihovo sudjelovanje obvezno prema zakonu i ako, čak i kad to nije obvezno, sudac ili sud to izričito traži kako bi se osigurala ravnopravnost stranaka u postupku. Pomoć odvjetnika odobrava se istražnom zatvoreniku ili zatvoreniku koji nije odabrao odvjetnika pri provođenju policijskih radnji koje ne proizlaze iz sudskih postupaka u tijeku ili pri njihovu prvom pojavljivanju pred pravosudnim tijelom, uključujući i pojavljivanje putem pravosudne pomoći. Ako se radi o žrtvama rodno uvjetovanog nasilja, terorizma i trgovine ljudima, kao i o maloljetnicima ili osobama s intelektualnim poteškoćama ili mentalnom bolešću, besplatna pravna pomoć uključuje besplatno savjetovanje i smjernice neposredno prije podnošenja prijave.

Što je važno znati

Pretpostavka nedužnosti

Pretpostavka nedužnosti pravo je svake stranke pod istragom ili optuženika u kaznenom postupku da se prema toj osobi postupa kao da je nedužna sve dok pravomoćnom presudom ne bude utvrđena njezina krivnja.

Pretpostavka nedužnosti ima dvije dimenzije: s jedne strane kao pravilo postupanja, a s druge strane kao pravilo prosuđivanja. Kao pravilo postupanja ona određuje da se prema stranci pod istragom mora postupati kao da je nedužna sve dok pravomoćnom presudom ne bude proglašena krivom. Kao pravilo prosuđivanja pretpostavka nedužnosti ima učinak na ocjenu dokaza jer u kaznenom postupku sudac mora početi od pretpostavke da je stranka pod istragom nedužna, tako da ako javno tužiteljstvo ne dokaže u potpunosti optužbe na teret te osobe, njezina privremeno utvrđena nedužnost postaje konačna.

Pravo osobe da se brani šutnjom i da ne priznaje krivnju

Pravo stranke pod istragom da se brani šutnjom i da ne priznaje krivnju temeljno je pravo koje ta osoba ima, a da zbog toga ne snosi nikakve negativne posljedice.

Šutnja optuženika ne može zamijeniti nedostatnost dokaza tužiteljstva. Drugim riječima, neovisno o iskazu optuženika, javno tužiteljstvo mora dokazati postojanje dokaza o počinjenju kaznenog djela. U slučajevima u kojima postoje dokazi, ako se optuženik nakon uvida u dokaze javnog tužiteljstva ne očituje ili ne pruži obrazloženja koja ga u dovoljnoj mjeri oslobađaju, njegova se šutnja može smatrati potvrdom njegove krivnje. Zbog toga je važno da optuženik prije davanja svojeg iskaza ima saznanja kojim dokazima raspolaže tužiteljstvo.

Ako tužiteljstvo nema dovoljno dokaza protiv optuženika, šutnjom se ne može nadoknaditi nedostatnost tih dokaza.

Teret dokazivanja

Materijalni teret dokazivanja isključivo je na javnom tužiteljstvu, a ne na obrani. Pretpostavka nedužnosti prebacuje teret dokazivanja na tužiteljstvo, koje je isključivo odgovorno za dokazivanje činjenica koje čine kazneni zahtjev (odgovornost nikad nije na obrani). Štoviše, dokazni postupak mora u dovoljnoj mjeri pružiti sudu dokaz o postojanju ne samo kažnjivog djela, već i kaznene odgovornosti optuženika za to djelo.

Koje su posebne zaštitne mjere za djecu?

Ako je osoba pod istragom maloljetnik, istragu prije suđenja u kaznenom postupku provodi španjolsko javno tužiteljstvo za mladež (*Fiscalía de Menores*), a suđenje španjolski sud za mladež (*Juzgado de Menores*) jer je to sud s posebnom nadležnošću propisanom u Organskom zakonu 5/2000 od 12. siječnja 2000., koji uređuje kaznenu odgovornost maloljetnika. Tim je zakonom utvrđeno da su maloljetnici u dobi od 14 do 18 godina kazneno odgovorni, ali podliježu posebnom pravnom režimu. Zbog toga, ako je maloljetniku određen istražni zatvor, predaje se Odjelu za mladež javnog tužiteljstva (*Secciones de Menores de la Fiscalía*), a osobe s roditeljskim ovlastima ili skrbi ili njegov *de facto* skrbnik obavještavaju se o činjenici i mjestu zadržavanja čim se ustanovi njegova maloljetnost.

Ako je maloljetnik strani državljanin, o njegovu zadržavanju obavještava se konzulat njegove zemlje.

Koje su posebne zaštitne mjere za ranjive osumnjičenike?

Zaštitne mjere koje postoje za ranjive osumnjičenike trenutačno nisu sustavno uključene u španjolsko zakonodavstvo, a iako je to predviđeno nacrtom Zakona o kaznenom postupku, još uvijek nisu stupile na snagu.

Stoga se u španjolskom zakonodavstvu posebne zaštitne mjere za ranjive osumnjičenike nalaze na više različitih mjesta. Na primjer, korištenje razumljivog i pristupačnog jezika za vrijeme kaznenog postupka, pravo na besplatnu pomoć tumača ako se radi o gluhim osobama ili osobama s oštećenjem sluha, drugim osobama s jezičnim poteškoćama itd.

Koji su zakonski rokovi za vrijeme istrage?

Sudska istraga mora se provesti u roku od najviše 12 mjeseci od otvaranja predmeta.

Ako se prije isteka tog roka utvrdi da se istraga neće moći dovršiti, sudac može po službenoj dužnosti ili na zahtjev stranke, nakon saslušanja stranaka, odobriti uzastopna produljenja za razdoblja do šest mjeseci.

Odluke o produljenju donose se u obliku naloga s obrazloženjem razloga koji su spriječili dovršetak istrage u roku, kao i o konkretnim radnjama koje je potrebno provesti i njihovoj važnosti za istragu. Ako je primjenjivo, o odbijanju odobravanja produljenja roka isto se tako odlučuje obrazloženom odlukom.

Koje se mjere provode u pripreмноj fazi koja prethodi sudskom postupku, uključujući alternative istražnom zatvoru i mogućnosti premještanja u matičnu državu (europski nalog za nadzor)?

Europski nalog za nadzor (ESO) konkretno omogućuje da osumnjičenik ili optuženik koji čeka suđenje izbjegne istražni zatvor tako da privremeno bude pušten na slobodu u državi svojeg boravišta. ESO se izdaje kako bi se zajamčilo načelo nediskriminacije na temelju državljanstva sadržano u članku 18. Ugovora o funkcioniranju Europske unije jer omogućuje davanje jednakog tretmana građanima EU-a za koje se sumnja da su počinili kazneno djelo u državi članici koja nije ona u kojoj borave, u pogledu njihove osobne situacije dok čekaju suđenje.

■ Posljednji put ažurirano: 29/07/2025

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.